

درس نامه درس هشتم فارسی

عنوان : دریاقلی

طراح : یونس رضائی

سرگروه آموزشی پایه ششم شهرستان بیرجند

سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴

پیش نیاز :

شهید دریاقلی، یکی از دلیر مردانی بود که در جریان حمله دشمن بعثی به ایران، متوجه نقشه پلید آنان برای حمله به ایران شد. وی با شجاعت و فداکاری خویش، خبر حمله و نقشه دشمن را به پایگاه نیروهای ارتش و سپاه رساند و با این عمل به موقع، ناکامی نیروهای عراقی در تصرف شهر آبادان گردید. عزم و دلیری وی مانع سقوط آبادان شد.

[دانلود و مشاهده آنلاین فایل صوتی درس : برای مشاهده و دانلود کلیک کنید](#)

معنی لغات درس ۸ هشتم دریا قلی

هدف: مقصود، منظور

به هنگام: به موقع

محدود: ناچیز و کم، مختصر، اندک

جوامع: جمع جامعه، کشور، مملکت

ارج: ارزش

دلاور مرد: مرد شجاع و دلیر

کماندار ایرانی: آرش کمانگیر

دلیرانه: شجاعانه

چله‌ی کمان: نخ کمان که تیر در آن قرار می‌گیرد

پاسداری: محافظت کردن

نام آوران بی شمار: پهلوانان مشهور بسیار زیاد

مانع سقوط: جلوی دشمن را گرفتن تا شهرها را تصرف نکند

اوراق فروشی: مکانی که پاره‌های اتومبیل فروخته می‌شود

حاشیه: کناره

بعثی: نیروهای ارتش عراق در زمان هدام

مقابله: مبارزه کردن

ناکام: کسی که به آرزوی خود نرسیده باشد.

تلفات: نابود شده‌ها، از دست دادن افراد

غافلگیر کننده: غیر منتظره بودن و ناگهانی بودن کاری

بهمن شیر: نام رودخانه‌ای است

محاصره: اطراف کسی یا جایی را احاطه کردن

انگار: گویا، به نظر

جوانمردی: سخاوت، بخشندگی

رکاب زدن: سریع‌تر دوچرخه را به حرکت در بیاور

دیار: خانه، سرزمین

همت: قصد، اراده و عزم قوی

آلکن: کسی که زبانش به هنگام صحبت گیر می‌کند، لال

اداره آموزش و پرورش استان خراسان جنوبی

اداره تکنولوژی و بررسی محتوا (ابتدایی)

تکلیف: موقعیت، وضعیت

خمپاره: نوعی گلوله که با توپ قابل حمل پرتاب می شود.

مزار: قبر، گور، آرامگاه

بی شک: یقیناً، حتماً

ناگوار: تلخ، ناخوشایند

اوراق: جمع ورق، اجزای چیزی، پاره ها

درنگ: صبر، توقف

جانفشانی: فدا کردن جان

ریشخند کردن: مسخره کردن

تلفظ: بیان کردن

کوی: محله، کوچه

جنگ تحمیلی: جنگ هشت ساله ای که با تجاوز نیروی های صدام به ایران آغاز شد و به ایران تحمیل شد

پرورنده: پرورش داده

بی شمار: زیاد

مرز: ناحیه

برآمد: بالا رفت

جوامع بشری: جامعه انسانی

مقدس: پاک و پاکیزه

تحمیلی: اجباری

سقوط: افتادن

خردسال: کم سن و سال

فرسوده: کهنه

گورستان: قبرستان

اشغال: جایی را تصرف کردن

وحشیانه: وحشی وار، به صورت وحشی

میهن: وطن

خروشان: پر خروش

مدافعان: دفاع کنندگان

نابرابر: نا مساوی

تردید: شک، دودلی

کلمه های هم خانواده درس هشتم دریاقلی فارسی ششم دبستان

خاطر = خاطره، خاطرات، خطور، خطر

دفاع = مدافع، دفعات، دفعه، دفع

مقدس = قدس، اقدس، قدیس

سقوط = ساقط، سقط

مانع = منع، ممنوع، موانع

شغل = شاغل، مشغله، شغال

اوراق = ورق، تورق، ورقه

محاصره = حصار، حصر

تکلیف = تکالیف، مکلف

ظلم = ظالم، مظلوم

وسعت = وسیع، واسع

زمان = زمانه، زمینه

نفوذ = نافذ، منافذ، منفذ

مقابله = مقابل، قابل، قبل، قبله

انتقال = منتقل، نقل، ناقل

موقع = موقعیت، مواقع، واقعه

سرعت = سریع

واژه های متضاد و مخالف درس ۸ هشتم دریاقلی

مدافع ≠ مهاجم

وابسته ≠ مستقل

ناگوار ≠ خوشایند

صعود ≠ سقوط

مدافعان ≠ مهاجمان

شرمگین ≠ سربلند

بسیاری ≠ اندکی

نجات ≠ گمراهی

هوشیاری ≠ غفلت

فداکاری ≠ خودخواهی

بیگانگان ≠ دوستان

زنده ≠ مرده

جنگ ≠ صلح

خردسال ≠ پیر

وابسته ≠ مستقل

اداره کل آموزش و پرورش استان خراسان جنوبی

کلمات املایی جدید درس هشتم دریاقلی

تصمیم - بهنگام - محدود - جمعی - جوامع - خاطره - حفظ - مرزا - قلّه - چله - پاسداری - دریا قلی
سورانی - جنگ تحمیلی - شگفت‌انگیز - مانع - سقوط - شغل - اوراق فروشی - اتومبیل - فرسوده -
ذوالفقار - حاشیه - غافلگیر - محاصره - اشغال - فوراً - سروصدا - متوجه - یعنی - به صورتی - غافلگیر
کننده - بهمن شیر - محاصره - اشغال - سرو صدا - فوراً - جوانمردی - یا علی - چشم انتظار - همت
وسعت - تلفظ - الکن - کشتی‌های دشمن - خمپاره - سرعت - مدافعان - مقابله - عملیات - نفوذ - تلفات
- عقب - شدت - انتقال - مزار - سرنوشت ساز - ترس - تردید - نجات - به موقع - اتفاقات - ناگوار

معنی بیت‌های شعر درس هشتم دریاقلی

دریاقلی! رکاب بزن، یا علی بگو / چشم انتظار همت تو، دین و میهن است

معنی: دریاقلی، یا علی بگو و به سرعت حرکت کن، زیرا دین اسلام و سرزمین ایران منتظر قصد و اراده‌ی قوی تو هستند که کاری بکنی.

ردیف: است

کلمات قافیه: میهن، تن، روشن، الکن تعداد

آرایه های ادبی: چشم انتظار بودن: کنایه از منتظر بودن / دین و میهن، چشم انتظار هستند: جان بخشی

(آدم نمایی) / یا علی گفتن: کنایه از کمک خواستن و تصمیم گرفتن برای کار مهم

نکات دستوری: ردیف: است / تعداد جمله: ۴ جمله / دریاقلی: منادا (حرف ندا حذف شده است) / بزن و بگو:

فعل امر / چشم انتظار: واژه‌ی مرکب / همت تو: مضاف و مضاف الیه

فردا اگر درنگ کنی، کوچه‌های شهر / میدان جنگ تن به تن و تانک با تن است

معنی: اگر تاخیر بکنی و وقت را هدر بدهی، فردا تانک‌های دشمن در کوچه‌های شهر، مردم را از بین می

برند و شهر، محل جنگ‌های تن به تن خواهد شد.

آرایه های ادبی: واژه آرایه: تکرار کلمه‌ی تن واج آرایه: در حرف نون

نکات دستوری: تعداد جمله: ۲ جمله / نهاد: کوچه‌های شهر / گزاره: مصراع دوم / قید: فردا

از راه اگر بمانی و روشن شود هوا / تکلیف شهر خاطره‌های تو، روشن است

معنی: اگر نتوانی به راحت ادامه بدهی و هوا روشن شود، شهر پر از خاطره‌ی خودت از بین خواهد رفت.

آرایه های ادبی: تکلیف چیزی روشن شدن کنایه از تمام شدن کار است.

نکات دستوری: تعداد جمله: ۳ جمله / نهاد: در جمله اول تو (حذف شده) / در جمله دوم: هوا / در جمله

سوم: تکلیف شهر خاطره‌های تو / ترکیب اضافی: تکلیف شهر - خاطره‌های تو

دریاقلی! به وسعتِ دریاست نام تو / تاریخ در تلفظِ نام تو الکن است

معنی: دریاقلی! نام تو مانند دریا وسیع و با عظمت است. تاریخ هم نمی تواند تو را با آن همه بزرگی، ستایش

و وصف کند.

آرایه های ادبی: تاریخ الکن است: تشخیص / نام تو مانند دریا وسیع است: تشبیه

نکات دستوری: تعداد جمله: ۳ جمله / منادا: دریا قلی / نهاد جمله دوم: نام تو / گزاره: به وسعت دریا نهاد /

جمله سوم: تاریخ / گزاره: در تلفظ نام تو الکن است

جواب سوالات درک مطلب صفحه ۶۰ درس هشتم فارسی ششم دبستان

۱ (منظور از جمله‌ی «دریاقلی همچون دریایی خروشان بود» چیست؟

پاسخ: یعنی دین و میهن منتظر اراده‌ی قوی و پولادین تو هستند و اگر مکث کنی، به اسلام و ایران آسیب وارد خواهد شد.

۲- از نظر نویسنده، «دریاقلی سورانی» چگونه مردی بود؟ عبارتی از متن بیان کنید که این نظر را نشان دهد.

پاسخ: زیرا دریاقلی ترس و تردید به خود راه نداد و تصمیم گرفت تا به جای خودش و خانواده‌اش، میهنش را نجات بدهد.

۳ (به نظر شما چه شباهتی میان کار «آرش» با «دریاقلی» وجود دارد؟

پاسخ: هم آرش و هم دریاقلی، جان خویش را برای دفاع از میهن در برابر دشمن فدا کردند.

۴ (اخم کردن دریاقلی در تصویر و خشم شدن او هنگام دوچرخه سواری، نشانگر چیست؟

پاسخ: از دست سربازان دشمن بعضی عصبانی و خشمگین شده بود زیرا می‌خواستند آبادان را به اشغال کامل خود در بیاورند.

۵ (اگر به جای دریاقلی بودید، چگونه رزمندگان را از وجود دشمن آگاه می‌کردید؟

پاسخ: من هم مانند دریاقلی سوار بر دوچرخه و فوراً خودم را به شهر می‌رساندم تا با فریادهایم رزمندگان را از وجود دشمن باخبر سازم.

پاسخ کارگاه درس پژوهی درس هشتم دریاقلی

۱ (داستانی در مورد عشق به میهن بیابید، در کلاس بخوانید و درباره‌ی عناصر ویژگی‌های آن گفت‌وگو کنید.

پاسخ: داستان «دهقان فداکار» یکی از بهترین نمونه‌های عشق به میهن است. در این داستان، دهقانی به نام

ریزعلی خواجهوی با دیدن ریزش کوه و خطر برخورد قطار با سنگ‌ها، از جان خود می‌گذرد تا جان مسافران قطار را نجات دهد. او لباس خود را آتش می‌زند و به سوی قطار می‌دود تا راننده قطار را از خطر آگاه کند.

متن داستان:

در یکی از شب‌های سرد زمستانی، ریزعلی خواجهوی، دهقان زحمتکشی که در نزدیکی یک خط آهن زندگی می‌کرد، بعد از یک روز کاری سخت به خانه برگشته بود. او تصمیم گرفت شب را زودتر بخوابد. ناگهان صدای عجیبی از بیرون شنید. وقتی بیرون رفت، دید که بخشی از کوه بر اثر بارندگی و یخ‌زدگی فرو ریخته و سنگ‌های بزرگ روی ریل قطار افتاده است.

ریزعلی می‌دانست که در آن ساعت قطاری با سرعت به سمت این مسیر می‌آید. اگر سنگ‌ها سر راه قطار باقی می‌ماندند، احتمال داشت قطار از ریل خارج شود و جان بسیاری از مردم به خطر بیفتد. او سریع تصمیم گرفت

چون در آن لحظه هیچ وسیله‌ای برای هشدار دادن نداشت، ریزعلی با شجاعت لباس‌های خود را درآورد، به جز یک لنگ (پارچه دور کمر)، و آنها را آتش زد. با مشعل در دست، به سمت قطار دوید و در میان تاریکی شب سعی کرد راننده قطار را از خطر پیش رو باخبر کند.

راننده قطار وقتی نور آتش را از دور دید، قطار را متوقف کرد. پس از آن، مردم و مسئولان با کمک هم سنگ‌ها را از روی ریل برداشتند. همه از شجاعت ریزعلی تقدیر کردند، زیرا او با فداکاری و عشق به مردم و میهن، از یک فاجعه بزرگ جلوگیری کرده بود.

عناصر و ویژگی‌های داستان:

۱. شخصیت‌ها:

○ ریزعلی خواجهوی: قهرمان داستان، دهقانی ساده و شجاع که به خاطر عشق به مردم و میهن دست به فداکاری می‌زند.

○ راننده قطار و مسافران: افرادی که زندگی‌شان به فداکاری ریزعلی وابسته بود.

۲. مکان:

○ مسیر خط آهن در نزدیکی کوه، یک محیط سرد و تاریک که خطر در آن وجود دارد.

۳. زمان:

○ یک شب زمستانی.

موضوع:

○ عشق به میهن و فداکاری برای دیگران.

۵. پیام داستان:

○ این داستان به ما یاد می‌دهد که عشق به میهن یعنی آماده بودن برای کمک به مردم حتی در شرایط سخت.

۶. ویژگی‌های داستان:

○ واقع‌گرایانه: داستان برگرفته از یک ماجرای واقعی است.
○ پیام اخلاقی: به ما نشان می‌دهد که شجاعت و از خودگذشتگی ارزشمند هستند.

○ هیجان‌انگیز: ماجرای ریزعلی در تاریکی شب و خطر برخورد قطار، داستان را جذاب می‌کند.

۲ (درباره‌ی بازدید مجازی از یادمان‌ها و موزه دفاع مقدس تحقیق کنید).

پاسخ: بازدید مجازی از موزه‌ها و یادمان‌های دفاع مقدس، فرصتی برای آشنایی با تاریخ و فرهنگ ایران در دوران جنگ تحمیلی است. یکی از مهم‌ترین این مکان‌ها، موزه ملی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس در تهران است که شامل هفت تالار اصلی می‌شود. این تالارها موضوعات مختلفی از جمله تاریخ انقلاب اسلامی، رشادت‌های مردم ایران در جنگ، و دستاوردهای نظامی را به تصویر می‌کشند. بازدید مجازی از این موزه از طریق وبسایت رسمی آن امکان‌پذیر است و از فناوری‌های پیشرفته مانند تورهای تعاملی بهره می‌برد تا تجربه‌ای نزدیک به حضور فیزیکی ارائه دهد.